

Υπόθεση C-286/24

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

23 Απριλίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Supremo Tribunal de Justiça (Πορτογαλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

4 Μαρτίου 2024

Αναιρεσείουσα:

Meliá Hotels International, S.A.

Αναιρεσίβλητη:

Associação Ius Omnibus

[παραλειπόμενα]

Supremo Tribunal de Justiça

7.ª Secção (Εβδομο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πορτογαλία)

[παραλειπόμενα]

[Στοιχεία προσδιορισμού της υπόθεσης και του δικαστηρίου]

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

1 Η ASSOCIAÇÃO IUS OMNIBUS άσκησε ειδική αγωγή κοινοποίησης εγγράφων κατά της MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S. A., ζητώντας, κατ' ουσίαν:

1. Να κοινοποιηθεί η αγωγή της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου η τελευταία, εφόσον το επιθυμεί, να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις στο Tribunal (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) επ' αυτής.

2. Να κοινοποιηθεί η αγωγή στην εναγομένη προκειμένου η τελευταία να προσκομίσει την ημέρα, κατά τον χρόνο και στον τόπο που θα ορίσει το Tribunal (πρωτοβάθμιο δικαστήριο), τα έγγραφα που απαριθμούνται στο σημείο 62 της αγωγής, κατά τρόπον ώστε να είναι προσβάσιμα ή να χορηγηθούν στην ενάγουσα, συνοδευόμενα, κατά περίπτωση, από τα κατάλληλα, κατά την κρίση του Tribunal (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου), μέτρα για τη διασφάλιση της αναλογικότητας.

Η, επικουρικώς:

3. Να κρίνει το Tribunal (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) ποια από τα έγγραφα που απαριθμούνται στο σημείο 62 της αγωγής ή άλλα, κατά την κρίση του, έγγραφα, είναι απολύτως αναγκαία προκειμένου η ενάγουσα να μπορέσει να προσδιορίσει κατά πόσον έχουν θιγεί γενικά συμφέροντα και κατά πόσον οι καταναλωτές που κατοικούν στην Πορτογαλία έχουν θιγεί από τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές περί των οποίων γίνεται λόγος στην αγωγή, καθώς και εάν οι πρακτικές προκάλεσαν σε αυτούς ζημία και ποιο είναι το ύψος της εν λόγω ζημίας.

4. Να κοινοποιηθεί η αγωγή στην εναγομένη προκειμένου η τελευταία να προσκομίσει τα εν λόγω έγγραφα την ημέρα, κατά τον χρόνο και στον τόπο που θα ορίσει το Tribunal (πρωτοβάθμιο δικαστήριο), κατά τρόπον ώστε να είναι προσβάσιμα ή να χορηγηθούν στην ενάγουσα.

Σε κάθε περίπτωση:

5. Να επιτραπεί η πρόσβαση στα απολύτως αναγκαία έγγραφα προκειμένου η ενάγουσα να μπορέσει να προσδιορίσει κατά πόσον έχουν θιγεί γενικά συμφέροντα και ομοιογενή ατομικά συμφέροντα και κατά πόσον οι καταναλωτές που κατοικούν στην Πορτογαλία δικαιούνται αποζημίωση λόγω παράβασης του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 9 του Lei n.º19/2012 (νόμου 19/2012) στο πλαίσιο των εν λόγω αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικών, με τα κατάλληλα, κατά την κρίση του Tribunal (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου), μέτρα για τη διασφάλιση της αναλογικότητας, και

6. Να γνωστοποιηθεί στην εναγομένη η πρόθεση της ενάγουσας, εξ ονόματος όλων των καταναλωτών που κατοικούν στην Πορτογαλία, να ασκήσει κατ' αυτής αγωγή αποζημίωσης για λογαριασμό των καταναλωτών οι οποίοι κατοικούν στην Πορτογαλία και οι οποίοι έχουν θιγεί από τις επίμαχες πρακτικές που είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, σε περίπτωση που διαπιστωθεί βλάβη των ομοιογενών ατομικών συμφερόντων των καταναλωτών, προκειμένου να αποζημιωθούν για τη ζημία που υπέστησαν από τις εν λόγω πρακτικές, για τους σκοπούς και με τα αποτελέσματα που προβλέπονται στο άρθρο 323, παράγραφος 1, του Código Civil (Αστικού Κώδικα).

Υποστήριξε ότι:

α. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2020 στο πλαίσιο της υπόθεσης AT.40528 – Holiday Pricing, κατά την οποία,

- μεταξύ Ιανουαρίου 2014 και Δεκεμβρίου 2015, η εναγομένη παρέβη το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και το άρθρο 53 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), καθώςσον εφάρμοσε συμβατικώς κάθετες πρακτικές, οι οποίες διαφοροποιούσαν τους καταναλωτές με βάση την ιθαγένεια ή τη χώρα κατοικίας τους, περιορίζοντας τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις διαμονής σε ξενοδοχεία που διαχειρίζεται ή έχει στην κυριότητά της σε καταναλωτές οι οποίοι έχουν την ιθαγένεια των κρατών μελών που είχε καθορίσει η ίδια ή οι οποίοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους τους σε αυτά, οπότε υποχρεώθηκε να καταβάλει πρόστιμο συνολικού ύψους 6 678 000 ευρώ.
- β. Η ανωτέρω απόφαση εκδόθηκε με τη συνεργασία της εναγομένης (η οποία, για τον λόγο αυτό, επωφελήθηκε από μείωση του προστίμου) και έχει καταστεί απρόσβλητη, δεδομένου ότι δεν ασκήθηκε κατ' αυτής ένδικο μέσο.
- γ. Η ενάγουσα επιδιώκει να επιβεβαιώσει ότι, όπως φαίνεται να υποδηλώνει το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των πρακτικών που περιγράφονται στην απόφαση, η αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά της εναγομένης, η οποία προσδιορίζεται στην απόφαση, έβλαψε συνταγματικώς προστατευόμενα γενικά συμφέροντα στην Πορτογαλία και ομοιογενή ατομικά συμφέροντα των καταναλωτών που κατοικούν στην Πορτογαλία, καθώς και, κατά περίπτωση, να προσδιορίσει το ύψος της προκληθείσας ζημίας.
- δ. Υπό το πρίσμα των πληροφοριών και των εγγράφων που είναι προσβάσιμα στο κοινό, η ενάγουσα δεν μπορεί να προβεί λεπτομερώς στις ενέργειες περί των οποίων γίνεται λόγος στην προηγούμενη σκέψη ούτε να υπερβεί το γενικό συμπέρασμα ότι η πρακτική είχε αποτελέσματα στην Πορτογαλία.
- ε. Σε περίπτωση που η ενάγουσα αποδείξει, αφού αποκτήσει πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία ζητεί με το δικόγραφο της αγωγής της, ότι η αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά της εναγομένης έθιξε γενικά συμφέροντα και ομοιογενή ατομικά συμφέροντα καταναλωτών που κατοικούν στην Πορτογαλία, προτίθεται να ασκήσει, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή της, αγωγή με αίτημα, αφενός, να αναγνωρισθεί ότι ορισμένη συμπεριφορά είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, και, αφετέρου, να της επιδικασθεί αποζημίωση, αποκλειστικά λόγω παράβασης του δικαίου ανταγωνισμού, ασκώντας το δικαίωμα λαϊκής αγωγής που της παρέχει το πορτογαλικό *Constituição* (Σύνταγμα) και η πορτογαλική νομοθεσία, για λογαριασμό των ζημιωθέντων καταναλωτών που κατοικούν στην Πορτογαλία.
- στ. Με έγγραφο της 15ης Απριλίου 2021, η ενάγουσα ζήτησε από την εναγομένη τα αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρονται στην παρούσα, για τους λόγους και για τους σκοπούς που επίσης εκτίθενται στο δικόγραφο της

- αγωγής, και έταξε σε αυτήν προθεσμία απάντησης δεκαπέντε εργάσιμων ημερών.
- ζ. Με έγγραφο της 14ης Μαΐου 2021, η εναγομένη ενημέρωσε την ενάγουσα για την άρνησή της να επιτρέψει την πρόσβαση σε οποιοδήποτε από τα ζητούμενα αποδεικτικά στοιχεία για τους λόγους που εκτίθενται στο εν λόγω έγγραφο.
- η. Η ενάγουσα επιδιώκει την πρόσβαση στα ακόλουθα έγγραφα, τα οποία φέρεται να έχει στην κατοχή της η εναγομένη, με την επιφύλαξη άλλων εγγράφων ή ορισμένων μόνον από αυτά τα οποία το Tribunal (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) κρίνει συναφή και (επαρκώς) αναγκαία για τον σκοπό που επιδιώκει με το δικόγραφο της αγωγής της [παραλειπόμενα] [διαδικαστικές λεπτομέρειες]:

Για τον προσδιορισμό και την απόδειξη της έκτασης και των αποτελεσμάτων της επίμαχης αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικής:

- i. Στο «[έ]γγραφο το οποίο περιέχει τους τυποποιημένους όρους και προϋποθέσεις συναλλαγών της εναγομένης (Meliá's Standard Terms) οι οποίοι εφαρμόστηκαν μεταξύ Ιανουαρίου 2014 και Δεκεμβρίου 2015 και οι οποίοι μνημονεύονται, ιδίως, στις σκέψεις 19 και 24 της απόφασης της Επιτροπής».
- ii. Στις 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής οι οποίες συνήφθησαν το 2014 και το 2015 απευθείας μεταξύ, αφενός, της εναγομένης και/ή της θυγατρικής της, ήτοι της Apartotel, S.A., και, αφετέρου, πρακτόρων περί των οποίων γίνεται λόγος στην απόφαση [της Επιτροπής], και οι οποίες περιείχαν τον ρητό όρο ότι οι πωλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πραγματοποιούνταν αποκλειστικά στους καταναλωτές οι οποίοι έχουν την ιθαγένεια των χωρών που αναφέρονται στη σύμβαση ή έχουν τη συνήθη διαμονή τους στις χώρες αυτές ή, επικουρικώς, τον πλήρη κατάλογο των εν λόγω συμβάσεων, όπου αναγράφονται για καθέναν από τους συμβαλλομένους τα ξενοδοχεία της εναγομένης που περιλαμβάνονται σε αυτόν, η προς πώληση έκταση και η περίοδος ισχύος της σύμβασης.
- iii. Σε έγγραφα στα οποία προσδιορίζονται τα 140 ξενοδοχεία της εναγομένης που περιλαμβάνονται στις εν λόγω συμβάσεις πώλησης διαμονής, οι οποίες συνήφθησαν απευθείας μεταξύ, αφενός, της εναγομένης και/ή της θυγατρικής της, ήτοι της Apartotel, S.A., και, αφετέρου, πρακτόρων πώλησης διαμονής, για το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2014 έως τον Δεκέμβριο του 2015.

Για τον προσδιορισμό και την απόδειξη της ζημίας που προκλήθηκε στους καταναλωτές, καθώς και του ποσοτικού προσδιορισμού της:

- i. Σε έγγραφα, πίνακες ή μελέτες τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη και στα οποία αναγράφονται οι συνολικές ετήσιες πωλήσεις που

πραγματοποίησε η τελευταία από το 2014 μέχρι σήμερα (2021), σε εκτέλεση όλων των συμβάσεων πώλησης διαμονής σε ξενοδοχεία-θέρετρα ιδιοκτησίας της και, επιπλέον, έγγραφα, πίνακες ή μελέτες τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη και στα οποία αναγράφεται ή από τα οποία μπορεί να εξαχθεί το ποσοστό των εν λόγω πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει των 4 216 συμβάσεων [πώλησης] διαμονής σε ξενοδοχεία-θέρετρα ιδιοκτησίας της, οι οποίες προσδιορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από το 2014 μέχρι σήμερα (2021).

[ii.] Σε έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη ή από τα οποία προκύπτει, με ακρίβεια ή κατ' εκτίμηση ή κατά προσέγγιση, για το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2014 έως τη λήξη ισχύος της τελευταίας από τις προαναφερθείσες 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής (η οποία ενδεχομένως θα έχει επέλθει μετά τον Δεκέμβριο του 2015):

1) ο αριθμός των καταναλωτών οι οποίοι κατοικούν στην Πορτογαλία και οι οποίοι διέμειναν στα 140 ξενοδοχεία ιδιοκτησίας της εναγομένης, τα οποία αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων πώλησης διαμονής με περιοριστικές ρήτρες·

2) ο μέσος αριθμός των διανυκτερεύσεων των καταναλωτών στα εν λόγω ξενοδοχεία της εναγομένης.

[iii.] Σε έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της εναγομένης και στα οποία αναγράφονται ή από τα οποία προκύπτουν οι ελάχιστες, μέσες και μέγιστες τελικές τιμές διαμονής, ανά τύπο μονάδας διαμονής για κάθε ξενοδοχείο, στα 140 ξενοδοχεία που αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων πώλησης διαμονής με περιοριστικές ρήτρες, τόσο κατά την πώληση με μη ηλεκτρονικά μέσα όσο και κατά την επιγραμμική πώληση, καθώς και η διαχρονική εξέλιξή τους, από τον Ιανουάριο του 2014 έως τον Δεκέμβριο του 2020.

[iv.] Σε έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη, συμπεριλαμβανομένων των μελετών αγοράς που ανατέθηκαν ή αποκτήθηκαν από αυτήν, και στα οποία αναγράφονται ή τα οποία επιτρέπουν τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς της εναγομένης και των κυριότερων ανταγωνιστών της (ή των εκτιμήσεών τους), κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2014 έως τη λήξη ισχύος της τελευταίας από τις προαναφερθείσες 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής, σε κάθε κράτος μέλος της Ένωσης.

[v.] Σε έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη, συμπεριλαμβανομένων των μελετών αγοράς που ανατέθηκαν ή αποκτήθηκαν από αυτήν, και στα οποία περιγράφονται ή από τα οποία μπορούν να συναχθούν οι διάφοροι τύποι ή τα προφίλ των ενοίκων που διαμένουν στις διάφορες κατηγορίες ξενοδοχείων μεταξύ των 140 ξενοδοχείων που αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων πώλησης

με περιοριστικές ρήτρες οι οποίες προσδιορίζονται στην απόφαση, καθώς και οι μέσες καταναλωτικές τους συνήθειες.

[vi.] Στις αγωγές αποζημίωσης που ασκήθηκαν κατά της εναγομένης σε οποιοδήποτε κράτος μέλος του ΕΟΧ από καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών οι οποίες θεμελιώνονται στις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές της εναγομένης περί των οποίων γίνεται λόγος στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [ή, επικουρικά, προσδιορισμός των αντίστοιχων αριθμών δικαστικών υποθέσεων].

*

Κατόπιν i) κοινοποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ii) κοινοποίησης διά δημοσίευσεως σε όλους τους καταναλωτές στην πορτογαλική επικράτεια, και iii) κοινοποίησης στην εναγομένη πρωτοδίκως:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε ότι δεν θα καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις.

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [Έγγραφα που προσκομίστηκαν από τους διαδίκους και η αντίστοιχη εξέτασή τους]

*

Στη συνέχεια εκδόθηκε απόφαση με την οποία έγινε δεκτή η αγωγή και με την οποία κρίθηκαν τα εξής:

«1. Να κοινοποιηθεί η απόφαση στη MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S.A., [παραλειπόμενα] προκειμένου [παραλειπόμενα] να προσκομίσει στο παρόν δικαστήριο και να συμπεριλάβει στη δικογραφία, κατά τρόπον ώστε να είναι προσβάσιμα και να χορηγηθούν στην ενάγουσα μέσω αποτύπωσης σε ηλεκτρονικό αποθηκευτικό φορέα, τα ακόλουθα έγγραφα:

i. Το “[έ]γγραφο το οποίο περιέχει τους τυποποιημένους όρους και προϋποθέσεις συναλλαγών της εναγομένης (Meliá’s Standard Terms) οι οποίοι εφαρμόστηκαν μεταξύ Ιανουαρίου 2014 και Δεκεμβρίου 2015 και οι οποίοι μνημονεύονται, ιδίως, στις σκέψεις 19 και 24 της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής”.

ii. Οι 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής οι οποίες συνήφθησαν το 2014 και το 2015 απευθείας μεταξύ, αφενός, της εναγομένης και/ή της θυγατρικής της, ήτοι της Apartotel, S.A., και, αφετέρου, πρακτόρων περί των οποίων γίνεται λόγος στην απόφαση [της Επιτροπής], και οι οποίες περιείχαν τον ρητό όρο ότι οι πωλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πραγματοποιούνταν αποκλειστικά στους καταναλωτές οι οποίοι έχουν την ιθαγένεια των χωρών που αναφέρονται στη σύμβαση ή έχουν τη συνήθη διαμονή τους στις χώρες αυτές ή, επικουρικός, τον πλήρη κατάλογο των εν λόγω συμβάσεων, όπου αναγράφονται για καθέναν από

τους συμβαλλομένους τα ξενοδοχεία της εναγομένης που περιλαμβάνονται σε αυτόν, η προς πώληση έκταση και η περίοδος ισχύος της σύμβασης.

iii. Έγγραφα, πίνακες ή μελέτες τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη και στα οποία αναγράφονται οι συνολικές ετήσιες πωλήσεις που πραγματοποίησε η τελευταία από το 2014 μέχρι σήμερα (2021), σε εκτέλεση όλων των συμβάσεων πώλησης διαμονής σε ξενοδοχεία-θήρετρα ιδιοκτησίας της και, επιπλέον, έγγραφα, πίνακες ή μελέτες τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη και στα οποία αναγράφεται ή από τα οποία μπορεί να εξαχθεί το ποσοστό των εν λόγω πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει των 4 216 συμβάσεων [πώλησης] διαμονής σε ξενοδοχεία-θήρετρα ιδιοκτησίας της, οι οποίες προσδιορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από το 2014 μέχρι σήμερα (2021).

iv. Έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη ή από τα οποία προκύπτει, με ακρίβεια ή κατ' εκτίμηση ή κατά προσέγγιση, για το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2014 έως τη λήξη ισχύος της τελευταίας από τις προαναφερθείσες 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής (η οποία ενδεχομένως θα έχει επέλθει μετά τον Δεκέμβριο του 2015):

1) ο αριθμός των καταναλωτών οι οποίοι κατοικούν στην Πορτογαλία και οι οποίοι διέμειναν στα 140 ξενοδοχεία ιδιοκτησίας της εναγομένης, τα οποία αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων πώλησης διαμονής με περιοριστικές ρήτρες·

2) ο μέσος αριθμός των διανυκτερεύσεων των καταναλωτών στα εν λόγω ξενοδοχεία της εναγομένης.

v. Έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της εναγομένης και στα οποία αναγράφονται ή από τα οποία προκύπτουν οι ελάχιστες, μέσες και μέγιστες τελικές τιμές διαμονής, ανά τύπο μονάδας διαμονής για κάθε ξενοδοχείο, στα 140 ξενοδοχεία που αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων πώλησης διαμονής με περιοριστικές ρήτρες, τόσο κατά την πώληση με μη ηλεκτρονικά μέσα όσο και κατά την επιγραμμική πώληση, καθώς και η διαχρονική εξέλιξή τους, από τον Ιανουάριο του 2014 έως τον Δεκέμβριο του 2020.

vi. Έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη, συμπεριλαμβανομένων των μελετών αγοράς που ανατέθηκαν ή αποκτήθηκαν από αυτήν, και στα οποία αναγράφονται ή τα οποία επιτρέπουν τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς της εναγομένης και των κυριότερων ανταγωνιστών της (ή των εκτιμήσεών τους), κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2014 έως τη λήξη ισχύος της τελευταίας από τις προαναφερθείσες 4 216 συμβάσεις πώλησης διαμονής, σε κάθε κράτος μέλος της Ένωσης.

vii. Έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή της η εναγομένη, συμπεριλαμβανομένων των μελετών αγοράς που ανατέθηκαν ή αποκτήθηκαν από αυτήν, και στα οποία περιγράφονται ή από τα οποία μπορούν να συναχθούν οι διάφοροι τύποι ή τα προφίλ των ενοίκων που διαμένουν στις διάφορες κατηγορίες ξενοδοχείων μεταξύ των 140 ξενοδοχείων που αποτελούν αντικείμενο των

συμβάσεων πώλησης με περιοριστικές ρήτρες οι οποίες προσδιορίζονται στην απόφαση, καθώς και οι μέσες καταναλωτικές τους συνήθειες.

2. Η πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα θα περιορίζεται στους διαδίκους, τους νόμιμους εκπροσώπους τους και τους εμπειρογνώμονες που υπέχουν υποχρέωση εμπιστευτικότητας.

3. Η χρήση από την ενάγουσα των πληροφοριών που περιέχονται στα προαναφερθέντα έγγραφα περιορίζεται στην άσκηση αγωγής αποζημίωσης λόγω παράβασης του δικαίου ανταγωνισμού και δεν μπορεί να αφορά άλλο σκοπό.»

- 2 Κατόπιν της έφεσης που άσκησε η εναγομένη πρωτοδίκως, το Tribunal da Relação (εφετείο) επικύρωσε την εκκαλούμενη απόφαση στο σύνολό της.
- 3 Με διάταξη που εξέδωσε το παρόν δικαστήριο, ήτοι το Supremo Tribunal de Justiça [στο εξής: STJ ή Supremo Tribunal (Ανώτατο Δικαστήριο)] στις 7 Φεβρουαρίου 2024, επετράπη η εξέταση της έκτακτης αίτησης αναιρέσεως.

Στην εν λόγω διάταξη διαλαμβάνονταν τα εξής:

«[παραλειπόμενα]

Επομένως, πέραν του ότι δεν υφίσταται νομολογιακό προηγούμενο του παρόντος δικαστηρίου, ήτοι του Supremo Tribunal (Ανωτάτου Δικαστηρίου), το εν λόγω ζήτημα είναι πολύ περίπλοκο και απαιτεί δύσκολη προσπάθεια ερμηνείας, στο μέτρο που απαιτεί από κοινού ανάλυση των κανόνων του εθνικού δικαίου και των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, υπό το πρίσμα της ήδη υπάρχουσας σχετικής νομολογίας του ΔΕΕ (βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις C-163/21, σκέψεις 67 και 68, και C-57/21, σκέψεις 72 έως 77).

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα]» [Αιτιολόγηση του παραδεκτού της έκτακτης αίτησης αναιρέσεως]

- 4 **Το ζήτημα που τίθεται ενώπιον του STJ**, στο πλαίσιο της «ειδικής αγωγής κοινοποίησης εγγράφων» που άσκησε η ASSOCIAÇÃO IUS OMNIBUS κατά της MELIÁ HOTELS INTERNATIONAL, S.A., απαιτεί την εκτίμηση και εφαρμογή του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης· ειδικότερα, πρέπει να διευκρινιστεί ο τρόπος ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 2014/104/ΕΕ, της 26ης Νοεμβρίου [2014], και των άρθρων 12 και 13 του Lei n.º23/2018 (νόμου 23/2018), της 5ης Ιουνίου 2018, ιδίως όσον αφορά την τήρηση των απαιτήσεων του παραδεκτού, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, από τις οποίες εξαρτάται η λήψη των μέτρων πρόσβασης στις πληροφορίες που ζητήθηκαν στην υπό κρίση υπόθεση.

Τα αιτήματα της ενάγουσας πρωτοδίκως απαιτούν επίσης την εκτίμηση, ερμηνεία και εφαρμογή κανόνων του δικαίου της Ένωσης.

Η νυν αναιρεσείουσα θεωρεί ότι πρέπει να υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και διατυπώνει τα συγκεκριμένα ερωτήματα που πρέπει να υποβληθούν.

Το αιτούν δικαστήριο έχει επίγνωση ότι κατά την (εθνική και ενωσιακή) νομολογία και θεωρία, το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μόνον όταν το ζήτημα είναι τόσο προφανές ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη ερμηνευτική αμφιβολία ως προς τον τρόπο επίλυσής του (θεωρία περί σαφούς πράξεως).

Κατ' αρχήν και κατά γενικό κανόνα, η προδικαστική παραπομπή είναι καθαρά προαιρετική, κατά το άρθρο 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις στον εν λόγω κανόνα.

Μία από αυτές απορρέει από το εν λόγω άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο η προδικαστική παραπομπή είναι υποχρεωτική όταν ανακύπτει ζήτημα ενώπιον «[δ]ικαστ[ηρίου] κράτους μέλους [...] του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου», ήτοι όταν το ζήτημα ανακύπτει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου το οποίο αποφαίνεται σε τελευταίο βαθμό, όπως στην περίπτωση του STJ.

Εντούτοις, δεν αμφισβητείται επίσης ότι η υποχρέωση υποβολής προδικαστικού ερωτήματος την οποία υπέχει το STJ, ήτοι το αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό εθνικό δικαστήριο, δεν είναι απόλυτη.

Ο κανόνας επιδέχεται εξαιρέσεις, μία από αυτές δε είναι ότι ο εφαρμοστέος κανόνας είναι τόσο σαφής και προφανής ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία (βλ., συναφώς, Nogueira Sá, M., *Artigo 267 TFUE: Lex Imperfecta? Das Consequências da Omissão do Reenvio Prejudicial à Luz da Lei Civil Portuguesa*, σ. 24 επ., όπου η συγγραφέας, παραπέμποντας στην απόφαση Cílfít του Δικαστηρίου, απαριθμεί τις τρεις περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα εθνικό δικαστήριο, μολονότι αποφαίνεται σε τελευταίο βαθμό, απαλλάσσεται από την υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής).

Πρόκειται για εξαίρεση από τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της προδικαστικής παραπομπής, οπότε «το δικαστήριο κράτους μέλους του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, πρέπει να αποκτήσει τη βεβαιότητα ότι η επίμαχη ερμηνεία είναι προφανής και για τα άλλα δικαστήρια των κρατών μελών και για το ΔΕΕ» (Silveira, A., *όπ.π.* σ. 4).

Ως εκ τούτου, «εθνικό δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου οφείλει να συμμορφωθεί προς την υποχρέωσή του να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα και τούτο προκειμένου να αποτραπεί κίνδυνος εσφαλμένης ερμηνείας του δικαίου της

Ένωσης», κατά την απόφαση του [Δικαστηρίου] της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Ferreira da Silva e Brito, σκέψη 44, την οποία μνημονεύει και στην οποία παραπέμπει η Alessandra Silveira, όπ.π.

Επομένως, η μη υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δύναται να υπονομεύσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που παρέχει το δίκαιο της Ένωσης στους πολίτες.

Υπό το πρίσμα της νομολογίας του ΔΕΕ, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το εθνικό δικαστήριο που αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό οφείλει να «συμμορφωθεί προς την υποχρέωσή του να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως οσάκις ανακύπτει ενώπιόν του ζήτημα σχετικό με το δίκαιο της Ένωσης».

Απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή μόνον εάν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «το ζήτημα δεν είναι συναφές ή ότι η επίμαχη διάταξη του δικαίου της Ένωσης έχει ερμηνευθεί από το ΔΕΕ ή ότι η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη ερμηνευτική αμφιβολία» (Silveira, Α., όπ.π. σ. 14).

Στην υπό κρίση υπόθεση, όπως διαλαμβάνεται, εξάλλου, στη διάταξη με την οποία επετράπη η εξέταση της έκτακτης αίτησης αναιρέσεως, τίθεται το ζήτημα του προσδιορισμού των κριτηρίων που «πρέπει να διέπουν την τήρηση των απαιτήσεων του παραδεκτού, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας για την εφαρμογή του μηχανισμού πρόσβασης σε συγκεκριμένα έγγραφα του LPE, ιδίως εάν αρκεί προς τούτο η απλή επίκληση καταδικαστικής απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

Δεν υφίσταται απόφαση του STJ επί του ζητήματος που αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης.

Όπως διαλαμβάνεται στην προπαρατεθείσα διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου «πέραν του ότι δεν υφίσταται νομολογιακό προηγούμενο του παρόντος δικαστηρίου, ήτοι του Supremo Tribunal (Ανωτάτου Δικαστηρίου), το εν λόγω ζήτημα είναι πολύ περίπλοκο και απαιτεί δύσκολη προσπάθεια ερμηνείας, στο μέτρο που απαιτεί από κοινού ανάλυση των κανόνων του εθνικού δικαίου και των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, υπό το πρίσμα της ήδη υπάρχουσας σχετικής νομολογίας του ΔΕΕ (βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις C-163/21, σκέψεις 67 και 68, και C-57/21, σκέψεις 72 έως 77)».

Όπως ορθώς επισημαίνει η νυν αναιρεσείουσα, η υπό κρίση υπόθεση αφορά την «ερμηνεία και εφαρμογή των κανόνων που απορρέουν από την οδηγία σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης, ιδίως του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής και της προβλεπόμενης σε αυτό απαίτησης της πιθανολόγησης της ζημίας» και, δεδομένου ότι το STJ είναι το εθνικό δικαστήριο που αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό, το εν λόγω ζήτημα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το **άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ**.

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [Προδικαστικό ερώτημα όπως ζητήθηκε η υποβολή του από τη νυν αναιρεσείουσα]

- 5 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, το STJ εκτιμά ότι πρέπει να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει, σύμφωνα με το άρθρο 234 της Συνθήκης ΕΚ, αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο (σύστημα που αποσκοπεί στη διασφάλιση θεμελιώδους αρχής της έννομης τάξης [της Ένωσης]: της αρχής της ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης).

[παραλειπόμενα]

II. Απόφαση

[Μετά από σχετική κοινοποίηση, οι διάδικοι εξέθεσαν τις απόψεις τους σχετικά με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που έπρεπε να υποβληθεί στο Δικαστήριο. Με διάταξη, το STJ δέχθηκε ότι ήταν σκόπιμο να προστεθεί ένα πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο σε περίπτωση καταφατικής απάντησης θα επέλυε το επίμαχο ζήτημα. Με διάταξη του STJ, η οποία αποτελεί μέρος της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, το STJ υποβάλλει τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα].

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω και σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι δυνατή η συνέχιση της κατ' αναίρεση δίκης και υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – αναστέλλοντας δε την ενώπιόν του διαδικασία έως ότου αποφανθεί το Δικαστήριο– τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, εφαρμογή επί αγωγής με την οποία ζητείται η πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία πριν από την άσκηση αγωγής αποζημίωσης κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 4, της εν λόγω οδηγίας;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα:

2. Βάσει της απαίτησης της πιθανολόγησης της ζημίας, η οποία απορρέει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, απαιτείται πάντοτε να αποδεικνύει ο ενάγων ότι στην προκειμένη περίπτωση είναι πιθανότερο οι εκπροσωπούμενοι καταναλωτές, εν προκειμένω αυτοί που κατοικούν στην Πορτογαλία, να έχουν υποστεί ζημία;

3. Δύνανται τα εθνικά δικαστήρια να θεμελιώσουν το κριτήριο της πιθανολόγησης της ζημίας κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της

οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, αποκλειστικά στην ύπαρξη απόφασης η οποία εκδόθηκε από τις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού[;] Ειδικότερα, πώς επηρεάζει την εν λόγω ανάλυση το γεγονός ότι πρόκειται για απόφαση που εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας διακανονισμού η οποία αφορά κάθετη εξ αντικειμένου παράβαση του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης;

[παραλειπόμενα]

Λισσαβόνα, 4 Μαρτίου 2024 [διαδικασία]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ